

Kritik mot polisen för missvisande motivering till beslut att lägga ned förundersökningar om ringa narkotikabrott

Anmälan

AA framförde i en anmälan klagomål mot Polismyndigheten i Västra Götaland, polisområde Älvsborg. Han uppgav i huvudsak följande. I början av 2009 greps han två gånger av polisen misstänkt för bl.a. ringa narkotikabrott. Trots att han vid båda tillfällena inte hade någon narkotika i blodet lade polisen ned förundersökningarna med motiveringen ”Brott kan ej styrkas”. Detta gjorde honom djupt upprörd, förödmjukad och kränkt. Den använda formuleringen leder till tanken att polisen tror att han är skyldig men inte kan bevisa det.

Utredning

Handlingar i polismyndighetens ärenden begärdes in, varvid bl.a. framkom följande.

Den 2 januari 2009 uppkom misstanke om drograttfylleri och ringa narkotikabrott (eget bruk) mot AA. Resultatet av utförd analys var negativt. Förundersökningen beträffande de nämnda brotten lades ned den 30 januari 2009 med motiveringen ”Brott kan ej styrkas”.

Den 13 mars 2009 uppkom misstanke mot AA om ringa narkotikabrott (eget bruk). Resultatet av utförd analys var negativt. Förundersökningen lades ned den 1 april 2009 med motiveringen ”Brott kan ej styrkas”.

Ärendet remitterades till polismyndigheten för upplysningar och yttrande över vad som hade anförts i anmälan till JO.

Polismyndigheten (länspolismästaren BB) kom in med ett remissvar och anförde bl.a. följande.

Utredningen

Polismyndigheten har i ärendet inhämtat upplysningar från tf. chefen för polisområde Älvsborg, CC, som har anført bl.a. följande. De aktuella ingripandena ägde rum den 2 januari respektive den 13 mars 2009. AA visade då tydliga tecken på drogpåverkan i samband med gripandena. Frågan om vilken nedläggningsmotivering som ska användas vid narkotikabrott eget bruk och vid drograttfylleri då

blodprovsanalys visar negativt resultat har tidigare varit uppe för diskussion inom polisområdet. Efter ett ställningstagande av dåvarande utredningschefen i Borås och åklagare vid åklagarkammaren i Borås har beslutsmotiveringen "Brott kan ej styrkas" använts i dessa fall.

Polismyndighetens bedömning

Då en förundersökning nedläggs är det av största vikt att förundersökningsledaren använder rätt nedläggningsgrund och har kunskap om vilka registermässiga skillnader i fråga om sökbarhet som valet av nedläggningsgrund får. Utifrån den enskildes perspektiv är det ytterst en fråga om rättssäkerhet att de personuppgifter som behandlas hos polisen är riktiga. Det är även viktigt att avskrivningsmotiveringarna tillämpas på ett likformigt sätt inom myndigheten.

JO har nyligen i ett par ärenden (dnr 387-2008 och 1677-2008) uppmärksammat polismyndigheten på att nedläggningsgrunden "Misstänkt oskyldig" ska användas då varken sällningsprov (urinprov) eller blodprov efter verifikationsanalys visat på förekomst av narkotika vid misstänkt drograttfylleri. Polismyndigheten har ingen annan uppfattning i frågan och anser således att korrekt nedläggningsgrund för de nu aktuella brotten hade varit "Misstänktoskyldig". För det fall AA har känt sig oskyldigt utpekad kan polismyndigheten endast beklaga detta.

Polismyndigheten har även i samband med Datainspektionens tillsyn av myndigheten under våren 2009 blivit uppmärksammat på att nedläggningsgrunderna inte alltid tillämpas på ett riktigt sätt. Detta är naturligtvis inte godtagbart. Myndigheten är väl medveten om att hanteringen måste ske på annat sätt och prioriterar frågan högt.

AA yttrade sig över remissvaret och uppgav bl.a. att han förväntar sig att felaktigheterna korrigeras.

I ett beslut den 31 mars 2010 anförde *chefsJO Melin* i huvudsak följande.

Bedömning

Enligt polisen uppvisade AA tydliga tecken på drogpåverkan vid de aktuella ingripandena. Han kom därför att misstänkas för drograttfylleri respektive ringa narkotikabrott varför blodprovsanalys utfördes. Som framgått var resultatet av denna analys i båda fallen negativt, vilket ledde till att förundersökningarna lades ned.

I ärendet har fråga uppkommit om vilken nedläggningsgrund som lämpligen bör användas i dessa fall. Polismyndigheten har uppgett att saken har varit uppe för diskussion inom polisområdet och med åklagare vid åklagarkammaren i Borås. Det har då beslutats att motiveringen "Brott kan ej styrkas" ska användas i sådana här fall, vilket nu också skedde.

Enligt AA leder den använda formuleringen till tanken att polisen tror att han är skyldig men inte kan bevisa det. Jag har förståelse för att beslutsmotiveringen kan uppfattas på detta sätt.

Jag har därför, som polismyndigheten nämnt, under senare tid i ett par fall kritiserat polisen för att den lagt ned en förundersökning om t.ex. ringa narkotikabrott med motiveringen "Brott kan ej styrkas" trots att utförda urin- och/eller blodprov varit negativa (se JO:s dnr 387-2008 och 1677-2008, besluten finns tillgängliga på

hemsidan). Enligt min mening bör i ett fall som det nu aktuella, om utförda provtagningar inte visar på förekomst av narkotika, slutsatsen vara att misstänkarna visat sig ogrundade. En korrekt nedläggningsgrund bör återspegla detta förhållande. Bland de standardmotiveringar som finns i polisens kriminaldiarium borde således motiveringen "Misstänkt oskyldig" ha använts.

Jag noterar att polismyndigheten inte har någon annan uppfattning i frågan och utgår därför från att rutinerna vid det aktuella polisområdet ändras. Eftersom myndigheten har uppgett att åklagare vid åklagarkammaren i Borås har varit med i tidigare diskussioner i saken överlämnas en kopia av beslutet för kännedom dit.

Avslutningsvis kan nämnas att JO tidigare har uttalat att beslutsmotiveringen "Brott kan ej styrkas" endast bör användas i de fall då det inte kan styrkas att den som är misstänkt för brottet verkligen har begått det (se JO 2000/01 s. 62).

Ärendet avslutas med den kritik som ligger i vad jag nu har anfört.